

دیدگاه

رابطه نرخ ارز و شاخص قیمت ها

کدام بخش اقتصاد ایران، بیشترین اثرپذیری را از نرخ ارز دارند؟

تهیه و تنظیم: احمد تشکینی و سمیه نعمت‌اللهی

سه پرسش اساسی:

سه پرسش اساسی در خصوص افزایش نرخ ارز بر قیمت‌ها قابل طرح است: اول آنکه کانال‌های اثرگذاری نرخ ارز بر شاخص قیمت‌ها از چه مسیرهایی است؟ دوم آنکه میزان تاثیرگذاری نرخ ارز (از این کانال‌ها) بر این شاخص‌ها چه میزان است؟ سوم آنکه بیشترین تاثیرات قیمتی در کدام بخش‌ها تخلیه می‌شود؟

در پاسخ به سوال اول؛ بررسی کانال‌های اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها نشان می‌دهد نرخ ارز از سه کانال اصلی بر قیمت‌ها اثرگذار است:

- ۱- کانال افزایش قیمت مواد اولیه وارداتی (مواد اولیه محصولات صنعتی مانند لاستیک، خودرو، پودر شوینده و نهادهای بخش کشاورزی مانند کنجاله، سویا و ...)، افزایش هزینه‌های تولید (شاخص PPI) و افزایش قیمت محصول نهایی در بازار برای مصرف‌کننده (شاخص CPI).
- ۲- کانال افزایش قیمت کالاهای مصرفی وارداتی (مانند برنج خارجی و خودروی خارجی).
- ۳- کانال تحریک انتظارات تورمی.

بر اساس جدول (۱) در سال‌هایی که جهش‌های شدید نرخ ارز وجود داشته است رشد شاخص قیمت کالاهای وارداتی، رشد شاخص قیمت تولیدکننده و به تبع آن تورم افزایش بالایی را تجربه کرده‌اند.

در پاسخ به سوال دوم؛

- ۱- ابتدا باید توجه داشت که شدت همراهی نرخ ارز و شاخص قیمت کالاهای وارداتی حدود ۹۵ درصد، شدت همراهی نرخ ارز و شاخص بهای تولیدکننده حدود ۹۰ درصد، شدت همراهی شاخص قیمت واردات و شاخص بهای تولیدکننده ۹۱ درصد می‌باشد.
- ۲- افزایش ۱۰۰ درصدی نرخ ارز منجر به افزایش ۸۲ درصدی شاخص قیمت کالاهای وارداتی، ۵۰ درصدی شاخص قیمت تولیدکننده و ۴۰ درصدی شاخص قیمت مصرف‌کننده می‌شود. در بین زیرگروه‌های شاخص قیمت تولیدکننده افزایش ۱۰۰ درصدی نرخ ارز، شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت را حدود ۷۵ درصد افزایش می‌دهد.

در پاسخ به سوال سوم؛

شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت (در بین زیرگروه‌های شاخص قیمت تولیدکننده) بالاترین تاثیرپذیری از افزایش نرخ ارز را داراست. این امر بدان دلیل است بالاترین سهم از واردات مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای به بخش صنعت و معدن تعلق دارد (از کل واردات مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای؛ سهم بخش کشاورزی ۴.۳ درصد، نفت و گاز ۰.۲ درصد، صنعت و معدن ۸۱.۷ درصد و خدمات ۱۳.۸ درصد می‌باشد).

سه نکته کلیدی:

۱. افزایش نرخ ارز از چندین کانال بر افزایش قیمت‌های نهایی مصرف‌کننده تاثیرگذار است. تجربه دهه‌های گذشته نشان می‌دهد در سنواتی که جهش‌های نرخ ارز تجربه شده است انواع شاخص‌های قیمت رشد‌های بالاتری تجربه کرده‌اند.
۲. افزایش ۱۰۰ درصدی نرخ ارز به افزایش ۵۰ درصدی شاخص قیمت تولیدکننده و حدود ۴۰ درصدی شاخص قیمت مصرف‌کننده منجر می‌شود.
۳. شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت بالاترین تاثیرپذیری را از افزایش نرخ ارز دارد که دلیل آن وابستگی به شدت بالاتر این بخش به مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای وارداتی است. این امر به افزایش شکاف قیمت کارخانه‌ای برخی محصولات صنعتی و قیمت آنها در حاشیه بازار دامن خواهد زد.